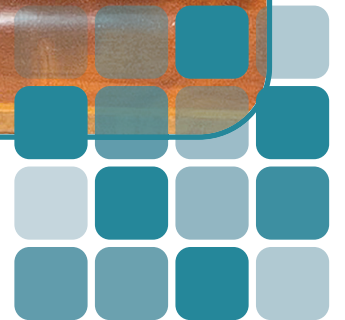

SUUDİ ARABİSTAN'DA TUTUKLANAN ALİMLER VE OLASI NEDENLER

TUĞBA ALTUN

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2020

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20 Faks: +90 312 430 39 48

Email : orsam@orsam.org.tr

Fotoğraflar: Anadolu Ajansı AA, Shutterstock

SUUDİ ARABİSTAN'DA TUTUKLANAN ALİMLER VE OLASI NEDENLER

Yazar Hakkında

Tuğba Altun

2015-2019 yılları arasında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans eğitimi tamamlamıştır. 2019 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Orta Doğu Araştırmaları bölümünde tezli yüksek lisans programına başlamıştır. Yüksek lisans çalışmalarına devam ederken aynı zamanda Ortadoğu Araştırmalar Merkezi (ORSAM) bünyesinde bulunan Körfez Koordinatörlüğü'nde bursiyer olarak görev yapmaktadır. Genel ilgi alanları Körfez bölgesi, siyasal İslam ve Mısır'dır.

Mayıs 2020

İçindekiler

Giriş	3
Ulemanın Suudi Rejimindeki Rolü	4
Alimler Neden Tutuklandı?	5
<i>Selman el-Avde</i>	6
<i>Sefer el-Havali</i>	7
<i>Avad el-Karni</i>	7
<i>Nasır el-Ömer</i>	7
Sahve Hareketi	8
Sonuç	8
Son Notlar	10

Muhammed bin Selman, Biat Heyeti ve Yüksek Alimler Heyeti'nden onay alsa da veliaht prensin daha sonraki manevraları nedeniyle ulema içerisinde ayrışmalar ortaya çıkmış ve veliaht prense karşı bir kesim oluşmuştur. Özellikle geleneklere bağlı ve Muhammed bin Selman'ın faaliyetlerinden rahatsız olan bir grup ön plana çıkmıştır.

Giriş

Suudi Arabistan yönetimi, özellikle 2017 yılından itibaren ülke içerisinde rejime tehdit olarak değerlendirdiği kişileri hedef alıp tutuklamaktadır. Kraliyet ailesi içerisindeki çekişmenin ve baskının yanı sıra aktivistlere, öğretim üyelerine, gazetecilere ve din alimlerine karşı bir gözaltı siyaseti uygulanmaktadır. Önleyici bir hareket olarak sınıflandırılabilir bu gözaltılar, Arap ayaklanmalarının ardından rejimin kendi güvenliğini garantiye alma çabası olarak değerlendirilmiştir. Bölgesel olarak daha agresif ve maceracı bir dış politika izlemeye başlayan Suudi Arabistan'ın iç politikasını daha istikrarlı ve güvenli tutma isteği açıktır. Bu bağlamda rejime eleştirel yaklaşan kişiler daha fazla tehdit oluşturmaya başlamadan engellenmektedir.

Suudi Arabistan Krallığı içerisinde gelekselleşmiş bir yapı olarak normalde krallığın kurucusu olan Kral Abdülaziz bin Suud'un oğulları sırayla kral olmaktadır. Özellikle Sudayri Yedilisi olarak adlandırılan prenslerin sırayla krallık makamına geldiği görülmüştür. Ancak 2017 yılında, Kral Selman bin Abdülaziz'in ta-

limatıyla bu değişmiş ve kralın oğlu Muhammed bin Selman Veliaht Prens olarak ilan edilmiştir. Muhammed bin Selman, Biat Heyeti ve Yüksek Alimler Heyeti'nden onay alsa da veliaht prensin daha sonraki manevraları nedeniyle ulema içerisinde ayrışmalar ortaya çıkmış ve veliaht prense karşı bir kesim oluşmuştur. Özellikle geleneklere bağlı ve Muhammed bin Selman'ın faaliyetlerinden rahatsız olan bir grup ön plana çıkmıştır. Veliaht prensin baskı rejimini tercih etmesi, haksız tutuklamalar yapması, iş adamlarını ve önemli prensleri göz hapsinde bulundurması da kendisine karşı oluşan tepkini nedenleri arasında yer almaktadır. Dış politikada ise Suriye, Yemen ve Libya gibi ülkelerde sert gücün kullanılmaya başlanması ve Suudi Arabistan'ın yumuşak güce verdiği önemin azalması da etkili nedenlerden biridir. Bu ülkelerde rejimin yürüttüğü politikanın yararsız olması, yüzlerce insanın ölümüne ve Müslüman halkın zulme uğramasına sebep olması da diğer eleştiriler arasındadır. Katar ile ilişkilerin iyileştirilmesi yönünde talepleri olan alimler de vardır. Ancak Suudi Arabistan, ilişkileri iyileştirmektense daha da gerginleştirmeye devam etmektedir. Arap Baharı sırasında Katar'da bulunan, el-Cezire aracılığı ile programlar yapan ve ayaklanmaların seyrinde katkısı olan Dünya Müslüman Alimler Birliği Başkanı Yusuf el-Karadavi'ye karşı da Suudi rejimi tarafından yasaklamalar getirilmiştir. Bu tür rejim politikaları alimlerden eleştiri almaya devam etmekte ve hükümet buna baskı siyasetiyle karşılık vermektedir.

Ulema, Suudi Arabistan devlet yapısının önemli bir parçasıdır. Devlet kurulduğundan beri Vehhabilik Suudi Arabistan'a meşruluk kazandıran bir yapı olmuş, Muhammed bin Abdülvehhab'ın soyundan gelen insanların dini otorite sahibi olmasına izin verilmiştir. Yönetimin kararlarını ve yapılanları meşru bir zemine oturtmak adına din alimlerinin rejim yanlısı olması ve onların politikalarını desteklemesi önemlidir. Ancak bazı

alimler rejimi eleştirmekte ve farklı talepler iletmektedir. Bu mesele Selman bin Abdülaziz'in 2015 yılında Suudi Arabistan Kralı olması ve 2017 yılında Muhammed bin Selman'ın Veliiaht Prens olması ile ön plana çıkmıştır. Hem dış politikada hem de iç politikada agresif politikalar izleyen Veliiaht Prens Muhammed bin Selman, din alimlerini de baskı altına almıştır.

Ulemanın Suudi Rejimindeki Rolü

Ulema, Suudi rejiminin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Suudi Arabistan devletinin ilk olarak kuruluşu dini dayanaklarla ortaya çıkmıştır. Vehhabiliği benimseyen ve 18. yüzyıldan beri bu ideoloji ile hareket eden Suudi Arabistan, ulema ile bir ortaklık içerisinde. Günümüzde halen devletin kuruluş aşamasında yapılan anlaşmaya daha sonradan kurulan ikinci ve üçüncü Suud devletinde de riayet edilmekte olup Abdülvehhab ailesi dini işlerden sorumluyken Suudi ailesi siyasi ve yönetim işlerini üstlenmiştir. Devletin ve özellikle Suudi rejiminin meşruiyet zemini buna dayanmaktadır.

Kurumsal olarak baktığımızda ise Suudi Arabistan'da yasama organları Bakanlar Kurulu ve Şura Meclisi'dir. Bunların yanı sıra dini dayanak sağlanması için fetva merci olarak Yüksek Alimler Heyeti vardır. Yirmi kişiden oluşan bu heyet, kral tarafından atanan İslam Hukuku alanında uzman kişilerden oluşmaktadır. Bu heyet, onlara danışılan konularda görüş bildirir, krala tavsiyelerde bulunur ve dini konularda da fikir belirtir. Hükümet ile heyet bazı zamanlarda birbirleriyle çatışır konuma gelmişlerdir çünkü heyet, istenilen konuda uygun bulmadığından fetva vermemiştir. Fetvalar, kanun niteliği taşımaktadır.

Ulema kendi içinde de ayrılmaktadır. Tamamen rejim destekçisi olup hükümete meşruiyet sağlama çabası içerisinde olanlar haricinde rejime eleştirel yaklaşan bir gurup da bulunmaktadır. Bu ayrışma kendini 1979 yılında gerçekleşen Kâbe Baskını ile göstermiştir. Kutsal mekanların tehlikeye girmesi ve rejimin güvenliği sağlayamaması üzerine ABD'den ve Fransa'dan askeri yardım talep edilmiş, "gayrimüslimlerin" kutsal topraklara ayak basmasına izin verilmiştir. Bu olay ulemanın

bir kısmı tarafından oldukça eleştirilmiştir. Daha sonrasında ise 1991 yılında Birinci Körfez Savaşı ile durum perçinlenmiştir. Müslüman bir devletten korunma amacıyla, ABD ordusu Suudi Arabistan topraklarına çağırılmıştır. Hatta belli bir kesim bir araya gelerek hükümetten değişim ve reform talebinde de bulunmuştur. Eleştirel yaklaşan alimler bu dönemde baskı altına alınmıştır. Bu iki olay alimler arasında bölünmeye yol açmış, ulemanın gücünün kısıtlanmasını ya da kontrol altında tutulmasını beraberinde getirmiştir.

Bazı alimler Suudi Arabistan'ın Arap Baharı sürecindeki tutumunu eleştirmişler, Katar ile ilişkilerin olumsuz yönde etkilenmesini istememişlerdir. Katar ablukası kararını ise desteklenmeyen bir kesim ortaya çıkmış, bu yöndeki eleştirileri sebebiyle tutuklanan alimler olmuştur. Ulema ile yaşanan ayrışma Muhammed bin Selman'ın Veliht Prens olmasıyla daha da derinleşmiştir.

11 Eylül olaylarından sonra Suudi Arabistan ulemaya ihtiyaç duymuştur. Bu dönemde Suudi alimler, terörist faaliyetleri kınayıcı açıklamalarda bulunmuş, Suudi Arabistan'ın adını bu olaydan temizlemeye yardımcı olmaya çalışmıştır. Ancak 2003 yılında ABD'nin Irak işgalini tasvip etmeyen, desteklemeyen ve rejimin destek vermesini de eleştiren alimler de olmuştur.

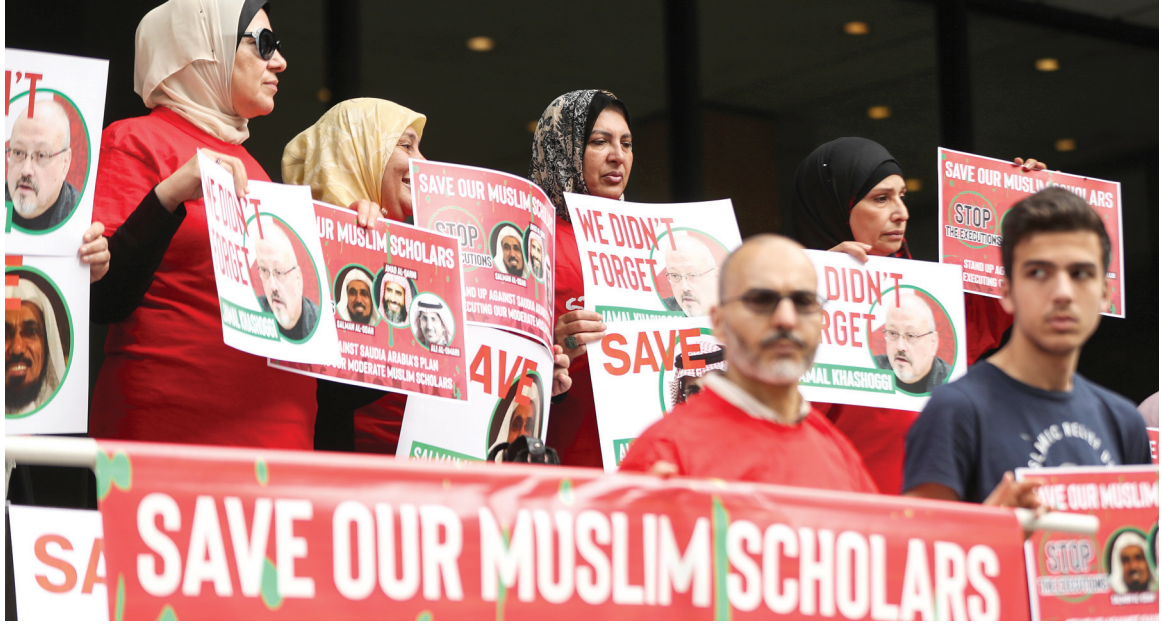
2011 yılında başlayan Arap ayaklanmaları ve sonrasında gelişen Katar Krizi ise ulema içerisindeki ayrışmayı arttırmıştır. Bazı alimler Suudi Arabistan'ın Arap Baharı sürecindeki tu-

tumunu eleştirmişler, Katar ile ilişkilerin olumsuz yönde etkilenmesini istememişlerdir. Katar ablukası kararını ise desteklenmeyen bir kesim ortaya çıkmış, bu yöndeki eleştirileri sebebiyle tutuklanan alimler olmuştur. Ulema ile yaşanan ayrışma Muhammed bin Selman'ın Veliht Prens olmasıyla daha da derinleşmiştir çünkü bölgedeki agresif politikalarına devam etmesinin yanı sıra Katar ile gergin ilişkileri yumuşatma yönünde tutum benimsememiştir.

Özetle, dini konularda ve rejimin belli politikalarında eleştirel olan ulema kendi içerisinde ayrılmakta ve rejimle ters düşebilmektedir. Gerktiğinde rejimin destekçisi olan alimler, yeri geldiğinde rejimle karşı karşıya gelebilmektedir. Batı'yla olan ilişkiler ve onlara karşı krallığın bağımlılığı, Katar ile ilişkiler, Filistin meselesi ve İsrail ile ilişkiler rejim ve ulema arasında sorun teşkil eden belli başlı konular arasında yer almaktadır.

Alimler Neden Tutuklandı?

İnsan hakları örgütleri ve özellikle Düşünce Mahkumları (Prisoners of Conscience) örgütü, gözetim altında tutulan alimlerin haksız yere tutuklandıklarını iddia etmektedir. Genel olarak Suudi Hükümeti tarafından gösterilen sebep alimlerin hükümet politikalarını eleştirmesidir. Ancak bu eleştiri noktasında daha çok Suudi Arabistan'ın modernleşmesini istemedikleri ve buna karşı çıktıkları, İslam'ın sözde radikal versiyonunu benimsedikleri iddia edilmektedir. Muhammed bin Selman'ın ılımlı İslam söylemini ve bu alandaki faaliyetlerini eleştiren din alimleri mevcuttur ancak eleştiriler daha çok rejimin siyasi alandaki politikalarına yöneliktir. Yine de örneğin, Şeyh Ömer el-Mukbil Suudi Arabistan'da Eylül 2019'da düzenlenen ve uluslararası sanatçıların katılacağı konserlerin Suudi kültürüne zarar verebileceğini belirttiği için tutuklanmıştır. Abdülaziz el-Fevzan ise Suudi hükümeti tarafından

diğer alimlerin tutuklanmasını eleştirdiği için tutuklanmıştır. Alimlere yapılan bu baskıya karşı fikrini dile getiren bir tweet attıktan sonra tutuklandığı iddia edilmiştir. El-Cezire Arapça'nın yaptığı habere göre Fevzan'ın Suudi Arabistan'ı terk etmesi yasaklanmış ve tüm sosyal medya ağlarının kullanımına yasak getirilmiştir. Fevzan daha önce de Suudi Hükümetini dini değerlere savaş açmakla suçlamıştır. Ağustos 2018'de Kâbe imamlarından Şeyh Salih el-Talib, hutbe verirken kadınların ve erkeklerin birlikte konserde eğlenmelerinin doğru olmadığını söylemiş ve akabinde tutuklanmıştır. Eylül ayında ise yine Kâbe imamlarından Abdülaziz Bandar Balila tutuklanmıştır. Gerekçe olarak ise Balila'nın Suudi Arabistan yönetiminin belirlediği bazı sınırları aştığı şüphesi gösterilmiştir. Balila, dört gün gözaltında tutulduktan sonra serbest bırakılmıştır.

Sahve hareketi mensubu olup temel olarak rejime yönelik eleştirilerde bulunanlar arasında ise Sefer el-Havali, Selman el-Avde, Avaz el-Karni ve Nasır el-Ömer bulunmaktadır.

Selman el-Avde Suudi Arabistan hükümeti tarafından belli dönemlerde desteklenmiştir. 1979 yılında gerçekleşen İran İslam Devrimi ve Afganistan işgali sonrasında Sahve hareketine hükümet tarafından destek verilmiştir. El-Avde, Birinci Körfez Savaşı'nda Suudi Arabistan-ABD ilişkisini eleştirmiştir ve İslami reform talebinde bulunmuş, 1994 ve 1999 yılları arasında bu sebeple hapis yatmıştır.

Selman el-Avde

Selman el-Avde ılımlı İslam söylemine sahip olan âlimlerden biriydi. Selman el-Avde'ye ve beraberinde tutuklanan Avaz el-Karni ve Ali el-Ömeri'ye yöneltilen suçlamalar ise şunlardı: terör örgütü liderliği, Riyad'ın Katar'a uyguladığı ablukaya karşı çıkma, Müslüman Kardeşler Teş-

kilatı'yla iş birliği, hükümetin başarılarına karşı kinayede bulunma, Katar kraliyet ailesiyle ilişki içinde olma, ulusal güvenliğe tehdit ve şiddete teşvik. El-Avde Sahve'nin ilk temsilcilerindendir. Sosyal medyada küresel çapta İslam'a davet çalışmalarını yürütmektedirler.

Selman el-Avde Suudi Arabistan hükümeti tarafından belli dönemlerde desteklenmiştir. 1979 yılında gerçekleşen İran İslam Devrimi ve Afganistan işgali sonrasında Sahve hareketine hükümet tarafından destek verilmiştir. El-Avde, Birinci Körfez Savaşı'nda Suudi Arabistan-ABD ilişkisini eleştirmiştir ve İslami reform talebinde bulunmuş, 1994 ve 1999 yılları arasında bu sebeple hapis yatmıştır. Yakın zamanda ise *Islam Today* adlı Arapça, İngilizce, Fransızca ve Çince yayın yapan web sitesi onun başlıca uğraşı olmuş ve dünyanın en tanınmış İslam 'davetçileri' arasına girmiştir, El-Avde mezhepçiliği kınamakta ve intihar saldırılarının İslami kurallara aykırı olduğunu söylemektedir. 2006'daki İsrail-Hizbullah savaşında Hizbullah'a açık destek vermiştir. 2011 yılında Arap Baharı başladığında Suudilerin önemli dini figürlerinden Şeyh Salih el-Fevzan sokak gösterilerinin caiz olmadığını söylerken, el-Avde Arap halklarına sokağa çıkma çağrısı yapmıştır. Mısır'da Abdülfettah el-Sisi tarafından gerçekleştirilen darbeye de karşı çıkmış, tutuklulara iyi muamele de bulunulması gerektiğini söylemiştir. 2017 yılında ise Selman el-Avde, Katar ve Suudi Arabistan arasında uzlaşma sağlanması için dua içeren bir tweet attıktan sonra tutuklanmıştır. Selman el-Avde'nin oğlu Abdullah el-Avde, babasının serbest kalması için çalışmalar yürütmekte ve bu tarz tutuklamaları takip edip insan hakları örgütleriyle de iletişimini sürdürmektedir.

Sefer el-Havali

Suudi Hükümeti'nin iç ve dış politikasını eleştiren el-Havali, Birleşik Arap Emirlikleri'ne de eleştiriler yöneltmiştir. Seyyid Kutub'un

kardeşi Muhammed Kutub'tan ders alan Havali, Irak işgali sırasında ABD'ye karşı cihadı desteklemişse de, krallıkta batılılara karşı gerçekleşen saldırıları kınamıştır. Sefer el-Havali Birinci Körfez Savaşı (1991) sırasında Suudi Arabistan ve ABD arasında gelişen ilişkiyi eleştirmiş, İslami reform talebinde bulunanlar arasında yer almıştır, 1994 yılında beş yıl boyunca hapis yatmıştır.¹

Sefer el-Havali üç oğluyla birlikte tutuklanmış ve neden olarak Havali'nin Suudi Arabistan rejimini eleştiren bir kitap yazması gösterilmiştir. El-Havali hakkında Suudi Arabistan merkezli *Arab News* adlı gazetede tutuklanmasının meşru bir zemine oturtmak adına hükümetin modernleşme çabalarını eleştirdiğine dair bilgiler verilmiştir. Havali'nin Cihadı savunduğunu ve radikal olduğunu belirten haberde Havali'nin de Selman el-Avde gibi İslami Uyanış hareketinin bir parçası olduğuna değinilmiştir.² Havali'nin Suudi Arabistan'da bastırılan Sahve hareketiyle bağlantılı olduğu belirtilmiştir.

Avad el-Karni

Avad el-Karni, imam ve daha önce İmam Muhammed ibn Suud Üniversitesi'nde ve Kral Halid Üniversitesi'nde akademik personel olarak görev yapmıştır. 2003 Irak işgalinde el-Karni, 25 alim ile birlikte işgali kınayan bir bildiri yayınlamıştır. Filistinlilerle dayanışma üzerine başka bir bildiriye de imza atmıştır. Twitter'ı aktif olarak kullanan el-Karni, siyasi düşüncelerini de bu platform üzerinden paylaşıyordu ve Eylül 2017 yılında tutuklanan arasındaydı.³

Nasır el-Ömer

Nasır el-Ömer de imamlık ve akademisyenlik yapmaktaydı. Diğer alimler gibi o da Twitter'ı aktif kullanmaktaydı. 2005 yılında yapılan bir röportajda ABD tarafından talep edilen, kitaplardaki müfredatı değiştirmeyi reddettiğini belirtmiştir. Irak işgalini kınayan alimler arasında

yer alan el-Ömer, Birinci Körfez Savaşı'nda Suudi Arabistan'ın ABD'yi topraklarına çağırmasını en büyük hata olarak tanımlamış ve ABD askeri üslerinin Suudi Arabistan'da bulunmasına karşı çıkmıştır.⁴ 2011 yılında siyasi mahkumların serbest bırakılması için dilekçe yazmıştır. Eylül 2017'de sorgulanan el-Ömer, Ağustos 2018'de tutuklanmıştır.⁵ Hakkında modern İslam düşüncesine karşı olduğuna, kadın haklarını kısıtlayan fetvalar yayınladığına dair haberler yapılmıştır. Müslüman Kardeşler ile olan ilişkisi de vurgulanan el-Ömer'in Yusuf el-Karadavi'nin başkanı olduğu Dünya Müslüman Alimler Birliği'ne üye olduğu *Arab News* adlı gazete tarafından belirtilmiştir. *Arab News*, el-Ömer'in İslam içerisindeki farklı alandaki düşüncelerini, doğru ya da yanlış, tutuklamaya meşruiyet kazandıracak şekilde yayınlamıştır.⁶

Sahve Hareketi

Sahve (İslami Uyanış) Hareketi, Müslüman Kardeşler'den esinlenmiş, Suudi toplumunu etkileyen reformcu bir harekettir. 1970'li yıllarda Mısır, Irak, Suriye ve Yemen'de Nasırcı ve Baasçı rejimler dolayısıyla bazı siyasal İslamcı ya da Müslüman Kardeşler ile bağı bulunan öğretim görevlileri Suudi Arabistan'a sığınmıştır. Dönemin Suudi Arabistan Kralı Faysal bin Abdülaziz, bu dönemde onları kabul etmiş ve Medine İslam Üniversitesi'nde ve Şeriat fakültelerinde istihdam etmiştir. Selefilğe yatkın olan Sahve üyeleri Vahhabilik ile siyasal İslam'ı birleştirmeye aracı olmuşlardır.

Sahve genel olarak eğitime ve sosyal aktivitelere odaklanmaktadır, örneğin gençler için yaz kampları düzenlenmektedir. Sahve, yöneticiye itaat kuralı bağlamında Vahhabi ekolünden ayrılmış ve onunla çatışmıştır.⁷

Sahve'nin el-Kaide tarafından cihadi Selefilik alanında ilham kaynağı olarak alındığına dair iddialar mevcuttur. Ancak Sahve, 11 Eylül olaylarından sonra el-Kaideyi üç noktada eleştirmiştir:

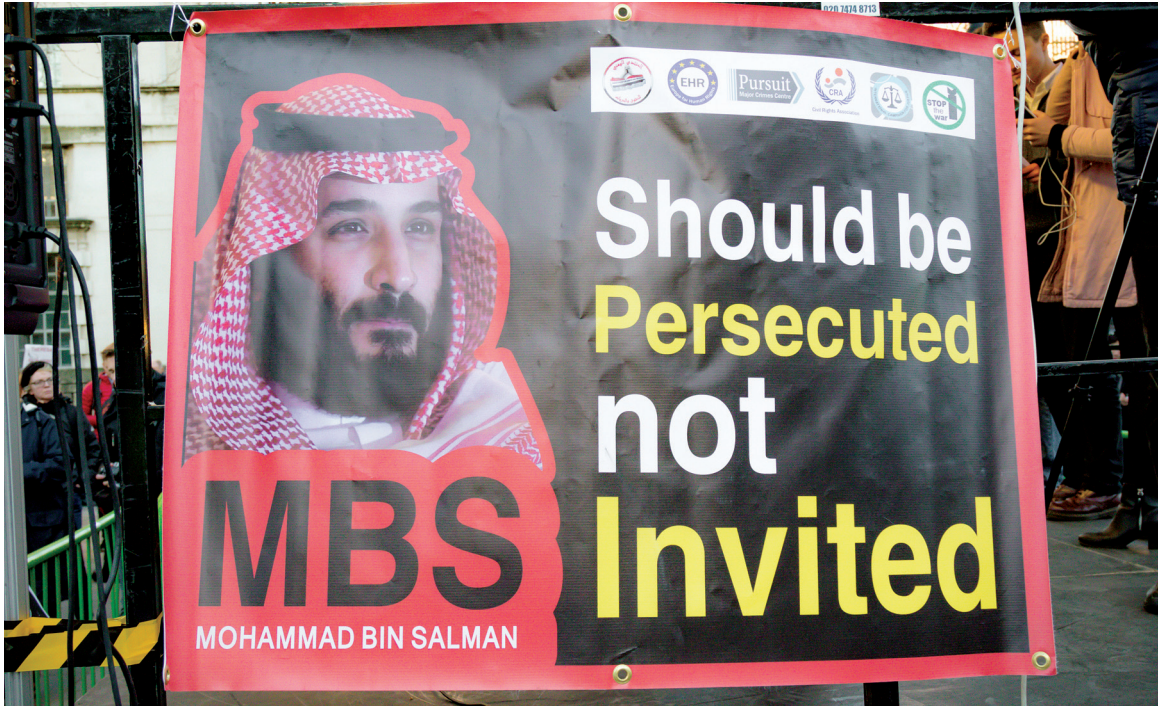
El-Kaide'nin Müslüman yöneticileri ve ulemayı herhangi bir kanıta dayanmadan küfürle suçlaması, Müslüman ülkelerin halkına savaş ve terörle zulmetmesi, sivilleri hedef alarak İslam'a aykırı hareket etmesi. 11 Eylül sonrası Sahve hareketinin el-Kaide'yi kınayıcı açıklamalar yapması, yapılan eylemlerin İslam'a uygun olmadığını söylemeleri Suudi Arabistan'ın kendini bu işten sıyırma çabasıyla alakalı olabilir. 11 Eylül saldırıları gerçekleştiğinde Suudi Arabistan, el-Kaide'yle iddia edilen ilişkisi ve bu oluşumların radikalleşme sürecinde aktif rol oynaması sebebiyle çok sayıda ülke tarafından kınanmıştır. Bu zedelenen imajı düzeltmek isteyen Suudi Arabistan Sahve'ye bağlı ulemanın bu açıklamalarıyla kendi prestijini düzeltmeye çalışmış olması muhtemeldir.

Sahve hareketinin Suudi Arabistan'a demokrasi getirmek gibi bir amacı olduğu iddia edilmektedir. Hareket, Kraliyet ailesini yozlaşma, sosyal liberalleşme ve batıyla çalışmakla suçlamaktadır. Sahve baskıyla zayıflamış olsa da hala aktif bir yapılanmadır. Suudi kraliyet ailesi İslami grupları iç tehlike olarak görmektedir ve bunları büyümeden engelleme peşindedir.

Son yıllarda baskı altında tutulan Sahve Hareketi'nin tekrar büyümesinden ve Suudi rejimine karşı daha büyük bir tehdit haline gelmesinden çekinilmektedir. Bu bağlamda Sahve'yi destekleyen, bir süre içerisinde bulunan ya da zayıf-güçlü bağlantısı bulunan her alime karşı tedbir alınmaktadır. Suudi rejimine karşı eleştirel yaklaşan alimler göz hapsine alınmakta, tutuklanmaktadır.

Sonuç

Suudi Arabistan, Muhammed bin Selman Veliaht Prens olarak kabul edildiğinden beri agresif politikalar izlemeye devam etmektedir. İnsan haklarını ve fikir özgürlüğünü hiçe sayarak ülke içerisinde yaptıkları tutuklamalar, kraliyet ailesi için rejim güvenliğini sağlamak adına önem arz etmektedir. Rejime tehdit oluşturabilecek her

ihtimal, kişi, fikir ya da grup önleyici tedbirlerle, sorun haline gelmeden önce yok edilmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda veliaht prensle tehdit oluşturabilecek önde gelen prensler hedef alınmaktadır. Genel olarak rejimin güvenliğini tehlikeye atabilecek iş adamları, din alimleri ve aktivistlere karşı önlemler de alınmaktadır. Suudi Arabistan, uluslararası toplumdaki yerini de daha görünür kılmaya çalıştığından, bu bağlamda rejimin imajını olumsuz yönde etkileyebilecek kişileri hedef alsa da bu politikaları onları daha geriye götürmektedir. Ancak uluslararası toplumun tepkilerine bakıldığında kısa süreli, geçici ve sadece rejimi gösteriş temelli kınamaların ortaya çıktığı söylenebilir. Bunun en yakın örneklerinden biri Cemal Kaşıkçı cinayetidir. Uluslararası toplumdan tepki alan Suudi Arabistan pek çok Avrupa ülkesi tarafından özellikle silah satışı alanında yaptırım listesinde alınmış olsa da yakın zamanda Fransa ve Kanada gibi ülkelerin yaptırımları kaldırdıklarına dair açıklamalar yaptıkları görülmektedir.

Alimlerin tutuklanması ise muhalif fikirlerin yayılmasını önlemek ve rejime karşı herhangi bir ayaklanma ve birleşme olmasını engellemek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bazı alimlerle hükümetin belli dönemlerde ihtiyaçtan dolayı iyi ilişkiler yürütmesi bu durumu değiştirmemiştir. Suudi hükümeti, kendi onayı dışında herhangi bir fikrin ya da İslami akımın ön plana çıkmasını ve meydan okumasını istememektedir. Arap ayaklanmaları sırasında Müslüman Kardeşler'e karşı duran rejim, Suudi Arabistan içerisinde Müslüman Kardeşler'in siyasal İslam algısından etkilenen Sahve hareketine de ket vurmuştur. Ne varsa Sahve hareketinin farklı koşullarda eskisinden daha güçlü olarak geri dönebileceği iddia edilmektedir. Muhammed bin Selman, son dönemde bazı Alimler tarafından öncülük edilen ve Müslüman Kardeşlerle ilişkili görülen muhalif rejim güvenliğine tehdit olarak gördüğü için bu hareketleri bastırmaya çalışsa da insanların fikirlerini baskıyla değiştirmek yeterince mümkün gözükmemektedir.

Son Notlar

- ¹ Ola Salem, “Who are the key Sahwa figures Saudi Arabia is cracking down on?”, *Al Jazeera*, 5 June 2019.
- ² Rawan Radwan, “Father of Hate: How detained Saudi cleric Safar Al-Hawali promoted anti-Western ideas”, *Arab News*, 29 April 2019.
- ³ Ola Salem, “Who are the key Sahwa figures Saudi Arabia is cracking down on?”, *Al Jazeera*, 5 June 2019.
- ⁴ “Saudi authorities arrest Sheikh Nasser al-Omar in Makkah”, *Middle East Monitor*, 13 August 2018.
- ⁵ Ola Salem, “Who are the key Sahwa figures Saudi Arabia is cracking down on?”, *Al Jazeera*, 5 June 2019.
- ⁶ Rawan Radwan, “Nasser al-Omar: The antithesis of modernity”, *Arab News*, 24 June 2019.
- ⁷ Arwa İbrahim, “What is Sahwa, the Awakening movement under pressure in Saudi?”, *Al Jazeera*, 5 June 2019.

Notlar

ORSAM Yayınları

ORSAM, süreli yayınları kapsamında Ortadoğu Analiz ve Ortadoğu Etütleri dergilerini yayınlamaktadır. İki aylık periyotlarla Türkçe olarak yayınlanan Ortadoğu Analiz, Ortadoğu'daki güncel gelişmelere dair uzman görüşlerine yer vermektedir. Ortadoğu Etütleri, ORSAM'ın altı ayda bir yayınlanan uluslararası ilişkiler dergisidir. İngilizce ve Türkçe yayınlanan, hakemli ve akademik bir dergi olan Ortadoğu Etütleri, konularının uzmanı akademisyenlerin katkılarıyla oluşturulmaktadır. Alanında saygın, yerli ve yabancı akademisyenlerin makalelerinin yayımlandığı Ortadoğu Etütleri dergisi dünyanın başlıca sosyal bilimler indekslerinden Applied Sciences Index and Abstracts (ASSIA), EBSCO Host, Index Islamicus, International Bibliography of Social Sciences (IBBS), Worldwide Political Science Abstracts (WPSA) tarafından taranmaktadır.

Mustafa Kemal Mah. 2128. Sok.
No:3 Çankaya/Ankara

+90 (850) 888 15 20
+90 (312) 430 39 48

info@orsam.org.tr
www.orsam.org.tr

orsamorgtr